

УДК 94(478)«1917/1918»:070(477)

DOI <https://doi.org/10.12958/3083-7030-2025-1-53-66>**Дробишева Ольга Андріївна,**

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри історії та археології

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Полтава, Україна.

olga3405@ukr.net<https://orcid.org/0000-0002-0289-5317>

МОЛДОВСЬКА ДЕМОКРАТИЧНА РЕСПУБЛІКА НА ШПАЛЬТАХ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ 1917–1918 РР.

Сучасні геополітичні процеси загострюють інтерес до історичних прецедентів співпраці та конфліктів між сусідніми народами, якими є Україна і Республіка Молдова. Сьогодні обидві країни переживають період глибоких трансформацій, спрямованих на зміцнення демократичних інститутів, протидію зовнішній агресії та інтеграцію в європейську спільноту. Як і сто років тому, обидві держави змушені шукати баланс між власним державотворенням і зовнішньополітичним курсом, що робить історичний досвід співіснування актуальним для осмислення сучасності.

Період 1917–1918 років став вирішальним для формування національних держав на уламках Російської імперії. У цьому контексті постання Молдовської Демократичної Республіки (МДР) та її відображення в українській пресі є важливим свідченням тогочасних політичних орієнтацій, суспільних настроїв і регіональних взаємин. Вивчення українських друкованих джерел дає змогу глибше зрозуміти, як українська громадськість і політична еліта сприймали події в Бессарабії, зокрема в контексті національного самовизначення та зовнішньополітичної ситуації.

Метою статті є з'ясування особливостей висвітлення подій, пов'язаних зі створенням і долею МДР, на сторінках української преси 1917–1918 рр. з погляду ставлення українських політичних і громадських кіл до державотворчих процесів у Бессарабії та їх впливу на інтереси українців.

МДР як складник післяімперської революційної доби отримала значну увагу в румунській, молдовській та українській історіографії. У молдовській та румунській історіографії проблема становлення МДР переважно зосереджується на питаннях автономії, політичних структур і об'єднання з Румунією (Popovschi, 2017; Sojocaru, 2023). В українській історіографії МДР вивчається в контексті українсько-румунських і українсько-молдовських відносин, а також ситуації в Бессарабії під час революційних подій загалом. Увагу цій темі приділяли Олена Бойко (2008), Максим Гедін (2012), Іван Татаринів (2023) та інші.

Отже, тема МДР уже висвітлювалася в історіографії, однак низка аспектів залишається малодослідженою. Одним з недостатньо вивчених аспектів проблеми є сприйняття українським суспільством державотворчих прагнень молдован, відображенням чого можуть стати статті в періодичних виданнях того часу. Попри наявність загальних праць про українську пресу революційної доби (Животко, 1999; Українська, 2011), спеціальні дослідження про висвітлення подій у МДР відсутні, що створює потребу в заповненні цієї прогалини.

Лютнева революція 1917 р. в Російській імперії спричинила радикальні зрушення в усіх сферах суспільного життя та відчинила вікно можливостей для активізації національних рухів

поневоленних народів. В Україні цей процес вилився у створення Української Центральної Ради (УЦР) як представницького органу, що пройшов еволюцію від автономістської до незалежницької позиції. Кульмінацією стало проголошення наприкінці 1917 р. Української Народної Республіки (УНР), яка прагнула не лише самостійності, а й формування нової системи міждержавних відносин у Східній Європі.

На тлі цих подій зростала політична активність і в інших регіонах колишньої імперії, зокрема в Бессарабії, де місцеве населення теж починає висувати вимоги культурної і політичної автономії, які стали особливо голосними восени 1917 р., коли було проголошено МДР. Ці події активно висвітлювалися в тогочасній українській пресі, оскільки вони не лише дозволяли створювати паралелі з українськими прагненнями, а й безпосередньо стосувалися українців, що мешкали на суміжних територіях.

Під час дослідження проаналізовано публікації газет, які систематично давали інформацію про Бессарабію та інші регіони колишньої Російської імперії – «Нова Рада» (Київ), «Робітничка газета» (Київ), «Діло» (Львів), «Народна Часопись» (Львів).

Найдокладнішу інформацію протягом майже всього періоду, що вивчався, надавала «Нова Рада» – щоденна газета, яка виходила з березня 1917 р. під редакцією А. Ніковського. Спочатку вона була виданням Товариства підмоги літературі, науці і мистецтву, а з 1918 р. – офіційним органом Української партії соціалістів-федералістів (Животко, 1999, с. 257–258). Інформацію про події в Бессарабії подавали як у вигляді аналітичних статей, так й у хроніці подій. Натомість «Робітничка газета» (орган Української соціал-демократичної робітничої партії) обмежувалася здебільшого короткою хронікою подій. Часописи Галичини «Діло» (орган Української національно-демократичної партії) і «Народна Часопись» (україномовний додаток до австрійського офіціозу «Gazeta Lwowska») на своїх сторінках активно висвітлювати приєднання МДР до Румунії навесні 1918 р., часто передруковуючи статті європейських видань, проте майже не згадували про події в регіоні в 1917 р. Водночас аналіз публікацій цих видань допоміг скласти уявлення про репрезентацію подій навколо створення і подальшої долі МДР українському суспільству.

Перші згадки про події в Бессарабії в українській пресі відносяться до весни 1917 р. та мають переважно характер коротких повідомлень про хвилю соціальних і національних конфліктів, що тоді прокотилися регіоном (Розрухи, 1917, с. 4; Погром, 1917, с. 2; Аграрні, 1917, с. 3). Ці симптоми розкладу старого порядку були характерні для всієї колишньої імперії. Значно менше уваги преса приділила висвітленню зародження організованого національного руху молдован. Так, 11 квітня «Нова Рада» коротко повідомила, що створена *«бессарабська національна молдаванська організація, яка буде вимагати автономії молдаванського населення Бессарабії»* (Національна, с. 2). Імовірно, ішлося про Молдавську національну партію, яка з 31 березня 1917 р. очолювала національний рух у регіоні. Подробиць про її становлення і діяльність українські часописи не подавали.

Влітку 1917 р. центральною темою, що її висвітлювали київські газети, була суперечка Центральної Ради і представників Бессарабії щодо долі цього регіону. Як відомо, українська влада вважала, що межі її автономії мають формуватися за етнографічним принципом, тобто поширюватися на території, де більшість населення становить українці. Зокрема, у Бессарабській губернії українці становили 27,8 % населення, проживаючи переважно 79 % населення в Хотинському (79 %), Акерманському та Ізмаїльському повітах (загалом 36,5 %). Із початком Української революції там активізувався національний рух: з'явилися українські громадські організації, школи, діяла «Просвіта», представники Бессарабської губернії були обрані до складу Центральної Ради, звучали думки про необхідність об'єднання з рештою українських територій (Бойко, 2008, с. 44).

Усе це викликало протести молдовської спільноти, яка наприкінці липня – на початку серпня висуває численні звинувачення УЦР у спробі *«захопити Бессарабію в сферу впливу*

України» (Україна, 1917, с. 1). Щодо цього в Кишиневі було скликано збори Молдавської національної партії, яка постановила, що «Бессарабія, територіально зв'язана з автономною Україною єдністю дружби і бажанням автономії, вважає необхідним вияснити сусідські стосунки в федеративній республіці, для чого потрібен з'їзд діячів Бессарабії і України» (Українці, 1917, с. 3). УЦР, зі свого боку, повідомляла, що «думка про приєднання тих земель до автономної України навіть не виникала» (Стосунки, 1917, с. 2). На цьому конфлікт почав спадати, але не був вичерпаний, адже навіть послідовно підтверджуючи відсутність будь-яких експансіоністських намірів УЦР стосовно Бессарабії, українська преса наголошувала на праві місцевого населення українських повітів, зокрема Хотинського, самостійно визначити свою долю (Україна, 1917, с. 1).

«Нова Рада» в численних публікаціях висвітлювала цей конфлікт як непорозуміння або навмисну провокацію, організовану колами, ворожими як до українського, так і до молдавського національного руху (Україна, 1917, с. 1). Зокрема, українська преса викриває «чорносотенні інтриги» російських діячів у Кишиневі, які прагнуть одночасно завадити автономії як Бессарабії, так й Україні, прикриваючись фальшивими заявами та зверненнями (Занепокоїлись, 1917, с. 4). Підкреслюється, що чи не голосніше за молдовські організації проти «зазіхань УЦР» виступили місцеві російські централістські сили. Газета вбачала в цьому їх спробу підірвати авторитет української влади, дискредитувати український рух і перешкодити утвердженню української автономії на тлі переговорів УЦР із Тимчасовим урядом, які тривали в той час (Бойченко, 1917, с. 2).

На цьому тлі київська преса підкреслювала пасивність молдавської національної еліти, робило її вразливою до маніпуляцій (Там само; Знов, 1917, с. 1; Знову, 1917, с. 1). Утім, імовірно, описані події стали одним з каталізаторів розвитку політичних сил Бессарабії. У липні-вересні в регіоні відбулася низка нарад і з'їздів, на яких делегати підтримали ідею автономії (Бессарабія, 1917, с. 3; Нарада, 1917, с. 4). Докладно висвітлювалася нарада представників усіх громадських та політичних організацій Бессарабії, яка постановила «Визнати за Бессарабією політично-територіальну автономію з однаковими правами для всіх національностей» (Нарада, 1917, с. 4). Підкреслювалося проголошення автономії без виходу зі складу «великої російської демократії», встановлення кордонів по р. Прут із заходу і р. Дністер зі сходу, а також необхідність створення центрального крайового органу влади (Там само).

Говорячи про ситуацію в Бессарабії в 1917 р., треба згадати, що на початку року вона виконувала роль тилу Румунського фронту, найбільшого для Російської імперії. Відповідно, тут було розміщено значний за розміром військовий контингент. Окрім частин російської армії, у Бессарабії також перебували румунські війська, які були тимчасово дислоковані в регіоні для переформування після поразок та окупації частини Королівства Румунія військами Центральних держав наприкінці 1916 р. Після Лютневої революції, як і в усій імперській армії, тут загострилися процеси дезорганізації та втрати дисципліни. Поруч із суто злочинними виступами непокори у вигляді грабежів і погромів у Бендерах, Тирасполі, Бельці тощо (Погрози, 1917, с. 2; Погром в Кишиневі, 1917, с. 4; 3 Д. Армії, 1917, с. 4; Про бандитизм, 1917, 4), восени 1917 р. солдати організували комітети з метою формування національних, зокрема молдавських, військових частин (Татарінов, 2023, с. 55–56). Так, у вересні молдовські вояки виступили з ініціативою «щоби всі молдовани виділились з армії та утворили окремий полк, через те, що молдовани не знають російської мови» (Серед молдованів, 1917, с. 3). Тож військовий чинник набуває дедалі більшого впливу в регіоні.

На цьому тлі восени 1917 р. ситуація в Бессарабії набуває нового виміру. Після Жовтневого перевороту молдавський національний рух розпочав перехід від культурно-просвітницької до політичної фази. На початку листопада «Нова Рада» повідомляла, що молдавський військовий з'їзд проголосив національно-територіальну автономію Бессарабії і вирішив досягти цього

революційним шляхом. Наступними кроками мало стати створення національної армії та організація вищої ради. Цікаво, що газета підкреслювала, що *«молдавани ступили на той шлях, яким йшла Українська Центральна Рада»*, а також згадувала проблему розмежування територій, населених українцями (Автономія, 1917а, с. 1).

Українська преса активно висвітлювала внутрішню політичну мобілізацію в Бессарабії: створення «Бессарабської селянської партії» (Об'єднання, 1917, с. 4), дискусії щодо природи молдовської автономії (Азбучні, 1917, с. 2), початок націоналізації війська (Молдовани-вояки, 1917, с. 4; Молдованізація, 1917, с. 4).

Низку публікацій очікувано присвячено проголошенню новоствореною Крайовою Радою – Сфатул-Церій – Молдовської Демократичної Республіки як частини федеративної демократичної Російської республіки, її програмі щодо формування національних військових частин, соціалізації землі та освітніх установ, гарантій прав національних меншин тощо (Автономія, 1917b, с. 3; Молдавська, 1917, с. 2; Бессарабські, 1917, с. 4). Повідомлялося про створення Сфатул Церій урядового органу – Ради генеральних директорів, який очолив П. Ерхан (В Басарабії, 1917, с. 3).

Центральна Рада схвально поставилася до проголошення Молдавської Демократичної Республіки (далі – МДР), після чого між сторонами були налагоджені союзницькі взаємини. Вирішення територіальних суперечок було відкладене до часу скликання Всеросійських Установчих зборів (Боечко, Ганжа & Захарчук, 1994, с. 36).

Водночас у МДР погіршувалася ситуація з порядком у військах. Російське військове командування на місцях відмовилося визнавати нову владу, що спричинило конфлікт між прихильниками Тимчасового уряду та більшовиками, до якого як третя сила додався Сфатул Церій як головний орган МДР. 3 (16) грудня 1917 р. більшовики розпустили попередній склад Центрального виконавчого комітету Румунського фронту, Чорноморського флоту та Одеського військового округу (Румчерод) та сформували новий, який повністю контролювали. Відтоді Румчерод проголосив себе найвищою владою в південно-західному регіоні, а також на Румунському фронті, взявши на себе керівництво всіма революційними військовими частинами, що діяли в цьому напрямі (Татаринів, 2023, с. 56–57).

На фоні загальної дезорганізації фронту солдати масово залишали свої позиції та озброєні поверталися додому. Газети говорили про «лавину», яка сунула з фронту в тиллові регіони, викликаючи анархію, погроми і погіршення стану безпеки (Лавина, 1917, с. 1; Боротьба, 1917, с. 2).

Через спробу перевороту з боку більшовицького Румчероду і нездатність автономної влади контролювати ситуацію Сфатул Церій звернувся до Румунії із проханням ввести війська для охорони складів та припинення безпорядків (Бойко, 2008, с. 44). 7 (20) січня 1918 р. румунський генеральний штаб видав оперативний наказ про початок бойових дій, обґрунтовувавши введення військ необхідністю охорони військових складів, а також захисту життя і майна цивільного населення від безчинств більшовицьких загонів (Тараринов, 2023, с. 58). Це викликало опір більшовицьких загонів і спричинило перші збройні сутички (Становище, 1918, с. 4). Попри це, протягом січня-лютого 1918 р., румунська армія зайняла територію МДР.

Після стабілізації ситуації Рада генеральних директорів ухвалила рішення ініціювати проголошення незалежності МДР, *«щоб зміцнити своє становище та статус як внутрішньо, так зовнішньо»* (Sojocarui, 2023, с. 101). 24 січня 1918 р., Сфатул Церій одногосно ухвалила Декларацію, яка проголошувала незалежну Молдовську Демократичну Республіку. Верховним органом Республіки було проголошено Сфатул Церій (Там само).

Ця подія не знайшла відображення в українській пресі, яка зосередилася на поширенні румунської влади на території МДР. Українська та румунська дипломатія намагалися зняти напругу, заявляючи, що введення військ має тимчасовий характер (Румунія, 1918а, с. 3). Водно-

час із самої території МДР, зокрема зі столичного Кишинєва, надходила суперечлива інформація: поряд із повідомленнями про дисципліну та чистоту в місті, музику та активне культурне життя, повідомлялося про арешти та депортації місцевих політиків, зокрема члена губернської ради Армана та повітового комісара Литвинова (Руміни, 1918, с. 3; Життя, 1918, с. 2). Повідомлялося також про репресії проти фронтових організацій і навіть членів Сфатул Церій. З посиленням на більшовицьку пресу повідомляли, що за антирумунський виступ було страчено директора хліборобства Чумаченка, а директор військових справ Пинтя був усунутий із посади (Терор, 1918, с. 2). Водночас повідомлялося про арешти солдатів у Бендерах та розстріли за антирумунську діяльність 19 осіб у Тирасполі (Діяльність, 1918а, с. 2; Діяльність, 1918b, с. 2).

Ці події викликали серйозне занепокоєння українського уряду, який у світлі нових подій повернувся до відкладеного раніше питання спірних з МДР територій. Нагадаємо, що в тексті Третього Універсалу зафіксовано, що південно-західний кордон УНР проходить по Дністру. Водночас позиція УЦР передбачала претензії включення до складу УНР Акерманського повіту Бессарабії, де українці становили майже 49 % населення, а молдовани та румуни разом – лише близько 23 % (Татарінов, 2023, с. 57). Тож 3 березня 1918 р. направлено ноту протесту урядам Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії та Румунії, в якій останню звинувачено в порушенні політичних та економічних інтересів УНР. Голова УЦР М. Грушевський під час виступу на засіданні Малої Ради 15 березня 1918 р. підкреслив, що УНР має моральне та політичне право захищати інтереси українського населення Бессарабії та домагатися від Румунії поваги до його волевиявлення (Бойко, 2008, с. 44; Україна, 1918, с. 3).

9 квітня 1918 р. Сфатул Церій ухвалив постанову про так зване умовне приєднання Бессарабії до Румунського королівства на правах автономної провінції. Цей крок викликав негайну реакцію української сторони. Уже 12 квітня відбулося позачергове засідання Малої Ради, яка ухвалила рішення не визнавати акта злуки та заявити про принципову необхідність забезпечення вільного волевиявлення мешканців регіону. Рада народних міністрів надіслала урядам Румунії та держав Четверного союзу ноту протесту, у якій засуджувала політичні репресії та насильство щодо українського населення Бессарабії. Попри зміни політичних режимів у Києві, і уряд Української Держави, і пізніше Директорія УНР порушували «бессарабське питання» на дипломатичних майданчиках. Проте ці зусилля не мали суттєвого впливу на зміну статусу регіону (Бойко, 2008, с. 45).

Події, пов'язані з приєднанням Бессарабії Румунією, викликали широкий резонанс в українській пресі. Жваво відгукуватися на події в МДР почала і преса Галичини, зокрема впливова «Діло». Газети того часу докладно висвітлювали як політичний перебіг подій, так і реакцію української влади, міжнародної спільноти та самої бессарабської громадськості. Українська преса одностайно трактувала приєднання Бессарабії до Румунії як анексію та насильницьке втручання у внутрішні справи регіону.

«Нова Рада» 12 квітня повідомляла, що *«Молдавська незалежна республіка доживає свої останні години, набираючи характеру провінції руминського уряду»* (Останні, 1918, с. 4). В урочистому проголошенні об'єднання взяли участь урядові делегації, духовенство та представники Сфатул Церій. У виступах підкреслювався символічний характер того, що Бессарабія *«силою історичного права й права народа на базі принципу національного самоозначення з сьогоднішнього дня раз і назавше з'єднується з своєю матір'ю Румунією»* (Прилучення, 1918, с. 4). Офіційна декларація румунського уряду передбачала збереження місцевого самоврядування, представництво в уряді, скликання Установчих зборів, аграрну реформу під контролем Сфатул Церій, амністію тощо (Там само; Як злучила ся, 1918, с. 2).

Українська преса підкреслювала, що рішення про приєднання Бессарабії до Румунії ухвалено попри протести українських та частини молдавських депутатів (В справі, 1918, с. 4). Окремими статтями в часописах подавали позицію Малої Ради і декларацію УЦР до румун-

ського уряду про невизнання приєднання Бессарабії до Румунії і право мешканців тих частин Бессарабії, що висловили або виявлять бажання приєднатися до УНР, на реалізацію цього прагнення (Ф. Б., 1918, с. 2; Мала Рада, 1918, с. 2; Українська, 1918, с. 3). Українська преса з Галичини наголошувала, що Київ погодиться лише на самовизначення, з можливістю добровільного приєднання до Румунії лише окремих територій із мішаним населенням (Переговори, 1918, с. 2; За Бессарабію, 1918, с. 2).

Паралельно українські часописи висвітлювали адміністративну інтеграцію МДР до Румунії. Було скасовано в'їзд за паспортами для румунів, митні кордони перенесено до Дністра і введено обмеження на торгівлю з Росією, розпочато процес фінансового врегулювання, очільники МДР включені до складу румунського уряду (У справі, 1918, с. 3; Вісті, 1918, с. 4). Державні установи зобов'язали вивішувати румунські стяги й написи румунською (Румунізація, с. 4). Водночас повідомлялось про інтеграцію молдовських військових формувань до складу румунської армії (В Молдавщині, 1918, с. 4).

Важливо зазначити, що з огляду на напружені стосунки між УНР і Румунією, українські газети часто акцентували увагу на негативних проявах об'єднання, особливо коли вони торкалися українців. Повідомлялося про зловживання з боку румунської влади: розстріли українських активістів у Більцькому та Сорокському повітах, арешти й убивства українських учителів і селян, заборону українських установ та шкіл, примусову румунізацію тощо (Насильства, 1918, с. 3; Запит, 1918, с. 2; В анексованій, 1918, с. 3; Доля, 1918, с. 1). Особливий акцент робився на тому, що українське населення не змирилося, а український уряд не відмовиться від захисту прав своїх співвітчизників (Дипломатичні, 1918, с. 1).

Окремий блок статей стосувався міжнародної реакції на об'єднання МДР і Румунії. Насамперед, звісно, ішлося про позицію останньої. Румунські дипломати обтоювали тезу про історичну належність Бессарабії до Молдавського князівства і, відповідно, до Румунії. У відповідній ноті уряду Румунії відкидалося звинувачення в анексії, оскільки рішення ухвалювала Сфатул Церій як представницький орган, сформований на демократичних засадах і подібний до УЦР. Румунський уряд висловив сумнів у правдивості української етнічної самоідентифікації частини населення і вказав на відсутність протестів з боку України в момент підписання Брест-Литовського миру (Відповідь, 1918, с. 4; Румунія, 1918b, с. 2). *«Справу приєднання Бессарабії румунський уряд вважав вирішеною остаточно»*, – повідомляв посол УНР в Румунії М. Галаган (Розмова, 1918, с. 3).

Цю позицію підтвердив румунський посол у Берні в інтерв'ю швейцарській *«Neue Zürcher Zeitung»*, яке наводить львівські часописи. Він визнав, що в північній Бессарабії переважає українське населення, але наполягав на приєднанні цієї території, гарантуючи їх права. *«Діло»* підсумовувала, що *«урядові румунські круги виявляють неабиякі імперіалістичні замисли»* (Спір, 1918, с. 2).

Ця позиція викликала різко критичну реакцію з боку української преси. У *«Новій Раді»* відповідь румунського уряду схарактеризовано як *«зразок „дипломатичного” в найгіршому розумінні крутійства та нещирості»*, що приховує справжні наміри через плутанину термінів і маніпуляції. Підкреслювалося, що *«Україна не може оддати на поталу румунізації таких щироукраїнських частин, як Хотинщина або надморські повіти, як не могла оддати Буковини»* (Дипломатичні, 1918, с. 1).

Водночас відзначалася загалом прихильна до дій Румунії офіційна позиція країн Антанти. Зокрема, це зазначалося в повідомленнях з Парижа (Парижська, 1918, с. 4). Загалом же висвітленню позиції цього блоку приділялося мало уваги. Основний фокус преса пробила на позицію країн Четверного союзу, з якими УНР мала союзницькі стосунки за Брестським мирним договором.

Протести українського уряду знайшли часткову підтримку в Німеччині, де в пресі лунали голоси, що приєднання Бессарабії не може вважатися завершеним через протести України і відсутність реального плебісциту (Німці, 1918, с. 4). Водночас одразу після об'єднання Центральні держави утрималися від офіційного втручання в бессарабське питання. Водночас Болгарія бачила в приєднанні Бессарабії до Румунії компенсацію за втрату Добруджі. Німеччина наполягала на врегулюванні спору виключно між зацікавленими сторонами (Переговори, 1918, с. 2; За Бессарабію, 1918, с. 2).

Газета «Діло» наводить статтю у віденському журналі «Відродження» як таку, яка «є до певної міри висловом політичних поглядів осередних держав на справу Бессарабії» і яка ставить під сумнів правомірність дій Румунії, що, скориставшись моментом геополітичної нестабільності та власним військовим втручанням, намагалася закріпити свої територіальні претензії. Вирішення бессарабського питання має ґрунтуватися на принципах самовизначення народів і вимагатиме прямих переговорів між Румунією, Україною та іншими зацікавленими сторонами. Автор статті підкреслює, що з огляду на союзницькі відносини з Україною, Центральні держави навряд чи погодяться визнати односторонню анексію Бессарабії як юридично обґрунтовану й остаточну (Анексія, 1918, с. 2). Однак прем'єр-міністр Румунії А. Маргіломан відкрито визнавав, що «без підпертя Австро-Угорщини і Німеччини Румунія не збогатилась би на три мільйони людей і 45.000 квадратних кілометрів» (Кому, 1918, с. 1). Тож, як показують публікації української преси того часу, офіційна позиція Австро-Угорщини та Німеччини була сповнена суперечностей: між формальним союзництвом з Україною і реаліями воєнно-політичного впливу на Румунію.

Бессарабське питання підсвітило проблему належності інших українських територій, на що звертали увагу в галицькій пресі. Ішлося, зокрема, про Крим і Таврією, які, попри попередні домовленості та позицію українських урядів щодо права народів на самовизначення, фактично опинилися поза юрисдикцією України (Холмщина, 1918b, с. 1; Бессарабія, 1918, с. 1). Ще раніше у світлі бессарабського питання йшлося про «анексійні забаганки Поляків» щодо Холмщини (Холмщина, 1918a, с. 1). Робився висновок, що «дружні держави обкροюють Україну, бо знають, що вона не може тепер боронити ся» (Холмщина, 1918b, с. 1). Принагідно зазначимо, що газета підкреслювала послідовність позиції української влади: «Як Центральна Рада протестувала проти обкροєння української державної території, так протестує проти цього й гетьманський кабінет» (Там само).

У відповіді на румунську ноту Київ вказував, що Сфатул Церій функціонував у виняткових умовах, з обмеженим представництвом і під військовим тиском. Тож уряд Української Держави продовжував розглядати приєднання Бессарабії не як реалізоване в процесі вільного волевиявлення, а як результат примусу. Офіційна позиція залишалася незмінною: Київ не визнає анексії та зберігає за собою право на політичне представництво Бессарабії (Відповідь, 1918, с. 3).

Утім, протягом літа-осені 1918 р. МДР поступово зникає зі шпальт української преси. Періодично з'являються відомості про становище місцевого українського населення (Конфіскація, 1918, с. 3; Курси, 1918, с. 4; Українські, 1918, с. 3) і продовження інтеграції регіону до Румунії (Пароплавство, 1918, с. 3; Освячення, 1918, с. 3). Зокрема, повідомлялося про ухвалення нової конституції Ради директорів – виконавчого органу при Сфатул Церій, наводилися її основні характеристики (Рада, 1918, с. 3).

Драматичні події на території України, які розгорнулися наприкінці 1918 р. і пізніше відвернули увагу української преси під становища Бессарабії. З іншого боку, Поразка держав Четверного союзу у війні відкрила перед Румунією сприятливі умови для зміцнення впливу на новоприєднаних територіях. 10 грудня 1918 р. король Фердинанд I ліквідував Сфатул Церій і проголосив Бессарабію провінцією Румунії (Гедін, 2012, с. 113).

28 жовтня 1920 р. Румунія з одного боку, а з іншого – Велика Британія, Франція, Італія та Японія уклали Паризький договір, що юридично закріпив приєднання Бессарабії до Румунії.

Так, матеріали української преси 1917–1918 рр. засвідчують значну увагу українського суспільства до процесів державотворення в Бессарабії та постання МДР. Через призму газетних публікацій можна не лише простежити еволюцію ставлення українських політичних і громадських кіл до молдовського національного руху, а й зафіксувати ті ключові моменти, коли співпраця змінювалася на занепокоєння, а згодом – на відкритий протест. Українська преса, зокрема київські видання, сприймала МДР як потенційного союзника в боротьбі за національне самовизначення, а її утворення – як закономірну відповідь на імперську кризу. Водночас приєднання МДР до Румунії сприйнято як загрозу українським інтересам і порушення прав місцевого українського населення. Газети використовували для нього виключно термін «анексія» і не лише фіксували репресії та адміністративні зміни, а й наголошували на порушенні принципів демократії, самовизначення і міжнародного права.

Українська преса 1917–1918 рр. не тільки інформувала громадськість про події в МДР, а й формувала чітку політичну позицію: солідарність із прагненням до автономії та незалежності за умови дотримання прав усіх національних груп і недопущення зовнішнього тиску. Такі висновки створюють підґрунтя для подальших порівняльних досліджень медіадискурсу української та молдовської преси, а також вивчення впливу громадської думки на формування міждержавних відносин у добу післяімперських трансформацій.

Список використаної літератури

1. Popovschi V. Biroul de organizare al Sfatului Țării (27 octombrie – 21 noiembrie 1917). Republica Democratică Moldovenească (Formarea și evoluția, 1917–1918). București – Brăila : Editura Academiei Române ; Editura Istros a Muzeului Brăilei «Carol I», 2017. 366 p.
2. Cojocar Gh. Republica Democratică Moldovenească și imperativul unității naționale (1917–1918). *Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă «Akademos»*. 2023. № 4(71). P. 98–105. DOI: <https://doi.org/10.52673/18570461.23.4-71.11>
3. Бойко О. Д. Проблема визначення кордонів України в період Центральної Ради (1917–1918 рр.). *Український історичний журнал*. 2008. № 1. С. 31–46.
4. Гедін М. Українсько-румунські відносини напередодні та в період гетьманування Павла Скоропадського. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Сер.: Історія, економіка, філософія*. 2012. Вип. 17. С. 107–115.
5. Татаринів І. Військові дії в Південній Бессарабії у 1918 р. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2023. № 61. С. 54–70.
6. Животко А. П. Історія української преси. Київ : Наша культура і наука, 1999. 360 с.
7. Українська журналістика Наддніпрянщини (II половина XIX ст. – 1920 р.): генезис, проблема виступів, державотворча функція / за ред. І. Крупського. Львів : Піраміда, 2001. 196 с.
8. Розрухи в Бессарабії. *Нова Рада*. 1917. № 4. 30 березня. С. 4.
9. Погром у Бендерах. *Нова Рада*. 1917. № 9. 8 квітня. С. 2.
10. Аграрні розрухи. *Нова Рада*. 1917. № 10. 9 квітня. С. 3.
11. Національна молдаванська організація. *Нова Рада*. 1917. № 11. 11 квітня. С. 2.
12. Україна й Бессарабія. *Нова Рада*. 1917. № 99. 28 липня. С. 1.
13. Українці і молдоване. *Нова Рада*. 1917. № 92. 20 липня. С. 3.
14. Стосунки з молдованами. *Нова Рада*. 1917. № 102. 1 серпня. С. 2.
15. Занепокоїлись. *Нова Рада*. 1917. № 103. 2 серпня. С. 4.
16. Бойченко Як. Серед молдован. *Нова Рада*. 1917. № 117. 20 серпня. С. 2.
17. Знов Україна та Бессарабія. *Нова Рада*. 1917. № 110. 10 серпня. С. 1.
18. Знову те ж саме. *Нова Рада*. 1917. № 117. 20 серпня. С. 1.

19. Бессарабія і Центральна Рада. *Нова Рада*. 1917. № 99. 28 липня. С. 3.
20. Нарада про автономію Бессарабії. *Нова Рада*. 1917. № 131. 6 вересня. С. 4.
21. Серед молдованів. *Нова Рада*. 1917. № 145. 24 вересня. С. 3.
22. Погрози. *Робітнича газета*. 1917. № 145. 29 вересня. С. 2.
23. Погром в Кишиневі. *Нова Рада*. 1917. № 151. 1 жовтня. С. 4.
24. З Д. Армії. *Нова Рада*. 1917. № 154. 5 жовтня. С. 4.
25. Про бандитизм. *Нова Рада*. 1917. № 160. 12 жовтня. С. 4.
26. Автономія Бессарабії. *Нова Рада*. 1917а. № 178. 5 листопада. С. 1.
27. Автономія Бессарабії. *Нова Рада*. 1917б. № 197. 29 листопада. С. 3.
28. Бессарабські Установчі Збори. *Нова Рада*. 1917. № 213. 20 грудня. С. 4.
29. Молдавська республіка. *Робітнича газета*. 1917. № 204. 12 грудня. С. 3.
30. Молдованізація війська. *Нова Рада*. 1917. № 207. 13 грудня. С. 4.
31. Молдовани-вояки. *Нова Рада*. № 189. 18 листопада. С. 4.
32. Азбучні істини. *Робітнича газета*. 1917. № 184. 14 листопада. С. 2.
33. Об'єднання селянської фракції. *Нова Рада*. № 206. 6 листопада. С. 4.
34. Лавина. *Нова Рада*. 1917. № 211. 17 грудня. С. 1.
35. Боротьба з анархією в Бессарабії. *Робітнича газета*. № 212. 21 грудня. С. 2.
36. В Бессарабії. *Робітнича газета*. 1917. № 213. 22 грудня. С. 3.
37. Боєчко В., Ганжа О., Захарчук Б. Кордони України: історична ретроспектива та сучасний стан. Київ : Основи, 1994. 168 с.
38. Становище в Бессарабії. *Нова Рада*. 1918. № 7. 11 січня. С. 4.
39. Румунія й Росія. *Нова Рада*. 1918а. № 9. 13 січня. С. 3.
40. Румини в Кишиньові. *Нова Рада*. 1918. № 11. 16 січня. С. 3.
41. Життя в Кишиневі. *Нова Рада*. 1918. № 16. 20 лютого. С. 2.
42. Терор в Кяшеневі. *Нова Рада*. 1918. № 16. 20 лютого. С. 2.
43. Діяльність румин. *Нова Рада*. 1918а. № 17. 21 лютого. С. 2.
44. Діяльність румин. *Нова Рада*. 1918б. № 19. 23 лютого. С. 2.
45. Україна і Бессарабія. *Нова Рада*. 1918. № 31. 10 березня. С. 3.
46. Останні дні Молдавської республіки. *Нова Рада*. 1918. № 56. 12 квітня. С. 4.
47. В справі прилучення Бессарабії. *Нова Рада*. 1918. № 57. 13 квітня. С. 4.
48. Прилучення Бессарабії. *Нова Рада*. 1918. № 58. 14 квітня. С. 4.
49. Як злучила ся Бессарабія з Румунією. *Народна Часопись*. 1918. № 84. 17 квітня. С. 2.
50. Ф. Б. Кінець дебатів у справі анексії Бессарабії. *Нова Рада*. 1918. № 59. 16 квітня. С. 2.
51. Мала Рада про Бессарабію. *Діло*. 1918. № 89. 19 квітня. С. 2.
52. Українська декларація Румунії. *Нова Рада*. 1918. № 64. 21 квітня. С. 3.
53. Переговори за Бессарабію. *Народна Часопись*. 1918. № 80. 12 квітня. С. 2.
54. За Бессарабію. Спир між Україною і Румунією. Становище осередних держав. *Діло*. 1918. № 84. 13 травня. С. 2.
55. У справі анексії Бессарабії. *Нова Рада*. 1918. № 62. 19 квітня. С. 3.
56. Вісти з Одеси. *Нова Рада*. 1918. № 65. 23 квітня. С. 4.
57. Румунізація. *Нова Рада*. 1918. № 65. 23 квітня. С. 4.
58. В Молдавщині. *Нова Рада*. 1918. № 64. 21 квітня. С. 4.
59. Насильства румунів. *Нова Рада*. 1918. № 64. 21 квітня. С. 3.
60. Запит про Бессарабію в Центральній Раді. Румунські насильства. *Діло*. 1918. № 99. 1 травня. С. 2.
61. В анексованій Бессарабії. *Нова Рада*. 1918. № 78. 17 травня. С. 3.
62. Доля українців в Бессарабію. *Нова Рада*. 1918. № 79. 18 травня. С. 1.
63. Дипломатичні хитрощі. *Нова Рада*. 1918. № 80. 19 травня. С. 1.

64. Відповідь Румунії на ноту України. *Нова Рада*. 1918. № 78. 17 травня. С. 4.
65. Румунія про прилученє Бессарабії. *Народна Часопись*. 1918b. № 110. 24 травня. С. 2.
66. Розмова з д. Галаганом. *Нова Рада*. 1918. № 72. 10 травня. С. 3.
67. Парижська преса про Бессарабію. *Нова Рада*. 1918. № 63. 20 квітня. С. 4.
68. Німці про Бессарабію. *Нова Рада*. 1918. № 61. 18 квітня. С. 4.
69. Анексія Бессарабії й осередні держави. *Діло*. 1918. № 93. 24 квітня. С. 2.
70. Кому завдячує Румунія Бессарабію? Осереднім державам. *Діло*. 1918. № 114. 24 травня. С. 1.
71. Холмщина і Бессарабія. *Діло*. 1918a. № 86. 16 квітня. С. 1.
72. Холмщина, Бессарабія, Крим, Таврія. *Діло*. 1918b. № 115. 25 травня. С. 1.
73. Бессарабія і Крим. *Діло*. 1918. № 118. 29 травня. С. 1–2.
74. Відповідь на рейнську ноту. *Нова Рада*. 1918. № 102. 18 червня. С. 3.
75. Конфіскація українських газет. *Нова Рада*. № 114. 14 липня. С. 3.
76. Курси українознавства. *Нова Рада*. 1918. № 117. 18 липня. С. 4.
77. Українські списки. *Нова Рада*. № 158. 6 вересня. С. 3.
78. Пароплавання по Дністру. *Нова Рада*. 1918. № 112. 12 липня. 1918. С. 3.
79. Освячення кордону. *Нова Рада*. 1918. №147. 23 серпня. С. 4.
80. Рада директорів. *Нова Рада*. 1918. № 195. 24 жовтня. С. 3.

References

1. Popovschi, V. (2017). Biroul de organizare al Sfatului Țării (27 octombrie – 21 noiembrie 1917). Republica Democratică Moldovenească (Formarea și evoluția, 1917–1918). București – Brăila: Editura Academiei Române; Editura Istros a Muzeului Brăilei «Carol I».
2. Cojocar, Gh. (2023). Republica Democratică Moldovenească și imperativul unității naționale (1917–1918). *Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă «Akademos»*, 4(71), 98–105. DOI: <https://doi.org/10.52673/18570461.23.4-71.11>
3. Boiko, O. D. (2008). Problema vyznachennia kordoniv Ukrainy v period Tsentralnoi Rady (1917–1918 rr.) [The problem of defining the borders of Ukraine during the Central Rada period (1917–1918)]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal – Ukrainian Historical Journal*, 1, 31–46 [in Ukrainian].
4. Hedin, M. (2012). Ukrainsko-rumunski vidnosyny naperedodni ta v period hetmanuvannia Pavla Skoropadskoho [Ukrainian-Romanian relations on the eve and during the hetmanship of Pavlo Skoropadsky]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Ser.: Istoriiia, ekonomika, filosofiiia – Bulletin of the Kyiv National Linguistic University. Ser.: History, Economics, Philosophy*, 17, 107–115 [in Ukrainian].
5. Tatarynov, I. (2023). Viiskovi dii v Pivdennii Bessarabii u 1918 r. [Military operations in Southern Bessarabia in 1918]. *Naukovyi visnyk Izmailskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Bulletin of the Izmil State Humanitarian University*, 61, 54–70 [in Ukrainian].
6. Zhyvotko, A. P. (1999). Istoriiia ukrainskoi presy [History of the Ukrainian press]. Kyiv: Nasha kultura i nauka [in Ukrainian].
7. Krupskiy, I. (Ed.). (2001). Ukrainska zhurnalistyka Naddniprianshchyny (II polovyna XIX st. – 1920 r.): henezys, problema vystupiv, derzhavotvorcha funktsiia [Ukrainian journalism of the Dnieper region (second half of the 19th century – 1920): genesis, the problem of speeches, the state-building function]. Lviv: Piramida [in Ukrainian].
8. Rozrukhy v Bessarabii [Devastation in Bessarabia]. (1917, March 30). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
9. Pohrom u Benderakh [Pogrom in Bender]. (1917, April 8). *Nova Rada*, p. 2 [in Ukrainian].
10. Ahrarni rozrukhy [Agrarian devastation]. (1917, April 9). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
11. Natsionalna moldavanska orhanizatsiia [National Moldovan organization]. (1917, April 11). *Nova Rada*, p. 2 [in Ukrainian].

12. Ukraina y Besarabiia [Ukraine and Bessarabia]. (1917, July 28). *Nova Rada*, p. 1 [in Ukrainian].
13. Ukraintsi i moldovane [Ukrainians and Moldovans]. (1917, July 20). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
14. Stosunky z moldovanamy [Relations with Moldovans]. (1917, August 1). *Nova Rada*, p. 2 [in Ukrainian].
15. Zanepekoiyls [Worried]. (1917, August 2). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
16. Boichenko, Yak. (1917, August 20). Sered moldovan [Among Moldovans]. *Nova Rada*, p. 2 [in Ukrainian].
17. Znov Ukraina ta Besarabiia [Again Ukraine and Bessarabia]. (1917, August 10). *Nova Rada*, p. 1 [in Ukrainian].
18. Znovu te zh same [Again the Same]. (1917, August 20). *Nova Rada*, p. 1 [in Ukrainian].
19. Besarabiia i Tsentralna Rada [Bessarabia and the Central Rada]. (1917, July 28). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
20. Narada pro avtonomiiu Besarabii [Meeting on the Autonomy of Bessarabia]. (1917, September 6). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
21. Sered moldovaniv [Among Moldovans]. (1917, September 24). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
22. Pohrozy [Threats]. (1917, September 29). *Robitnycha hazeta*, p. 2 [in Ukrainian].
23. Pohrom v Kyshinevi [Pogrom in Chişinău]. (1917, October 1). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
24. Z D. Armii [From the active Army]. (1917, October 5). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
25. Pro bandytyzm [About Banditry]. (1917, October 12). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
26. Avtonomiia Besarabii [Autonomy of Bessarabia]. (1917a, November 5). *Nova Rada*, p. 1 [in Ukrainian].
27. Avtonomiia Besarabii [Autonomy of Bessarabia]. (1917b, November 29). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
28. Besarabski Ustanovchi Zbory [Bessarabian Constituent Assembly]. (1917, December 20). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
29. Moldavska respublika [Moldavian Republic]. (1917, December 12). *Robitnycha hazeta*, p. 3 [in Ukrainian].
30. Moldovanizatsiia viiska [Moldovanization of the Army]. (1917, December 13). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
31. Moldovany-voiakyy [Moldovan Soldiers]. (1917, November 18). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
32. Azbuchni istyny [Elementary Truths]. (1917, November 14). *Robitnycha hazeta*, p. 2 [in Ukrainian].
33. Obiednannia selianskoi fraktsii [Union of the Peasant Faction]. (1917, November 6). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
34. Lavyna [Avalanche]. (1917, December 17). *Nova Rada*, p. 1 [in Ukrainian].
35. Borotba z anarkhiieiu v Besarabii [Struggle with Anarchy in Bessarabia]. (1917, December 21). *Robitnycha hazeta*, p. 2 [in Ukrainian].
36. V Basarabii [In Bessarabia]. (1917, December 22). *Robitnycha hazeta*, p. 3 [in Ukrainian].
37. Boiechko, V., Hanzha, O., & Zakharchuk, B. (1994). Kordony Ukrainy: istorychna retrospektyva ta suchasnyi stan [Borders of Ukraine: historical retrospective and current state]. Kyiv: Osnovy [in Ukrainian].
38. Stanovyshche v Besarabii [Situation in Bessarabia]. (1918, January 11). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
39. Rumuniia i Rosiia [Romania and Russia]. (1918, January 13). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
40. Rumuny v Kyshyniovi [Romanians in Chişinău]. (1918, January 16). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
41. Zhyttia v Kyshinevi [Life in Chişinău]. (1918, February 20). *Nova Rada*, p. 2 [in Ukrainian].
42. Teror v Kiashynevi [Terror in Chişinău]. (1918, February 20). *Nova Rada*, p. 2 [in Ukrainian].
43. Diialnistrumyn [Activities of the Romanians]. (1918a, February 21). *Nova Rada*, p. 2 [in Ukrainian].
44. Diialnistrumyn [Activities of the Romanians]. (1918b, February 23). *Nova Rada*, p. 2 [in Ukrainian].

45. Ukraina i Besarabiia [Ukraine and Bessarabia]. (1918, March 10). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
46. Ostanni dni Moldavskoi respubliky [Last Days of the Moldavian Republic]. (1918, April 12). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
47. V spravi prylyuchennia Besarabii [On the Annexation of Bessarabia]. (1918, April 13). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
48. Prylyuchennia Besarabii [Annexation of Bessarabia]. (1918, April 14). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
49. Yak zluchyla sia Besarabiia z Rumuniieiu [How Bessarabia Joined Romania]. (1918, April 17). *Narodna Chasopys*, p. 2 [in Ukrainian].
50. F. B. (1918, April 16). Kinets debat u spravi aneksii Besarabii [End of the Debates on the Annexation of Bessarabia]. *Nova Rada*, p. 2 [in Ukrainian].
51. Mala Rada pro Besarabiiu [Small Rada on Bessarabia]. (1918, April 19). *Dilo*, p. 2 [in Ukrainian].
52. Ukrainska deklaratsiia Rumynii [Ukrainian Declaration to Romania]. (1918, April 21). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
53. Perehovory za Besarabiiu [Negotiations for Bessarabia]. (1918, April 12). *Narodna Chasopys*, p. 2 [in Ukrainian].
54. Za Besarabiiu. Spir mizh Ukrainoiu i Rumuniieiu. Stanovyshche oserednykh derzhav [For Bessarabia. Dispute between Ukraine and Romania. Position of the Central Powers]. (1918, May 13). *Dilo*, p. 2 [in Ukrainian].
55. U spravi aneksii Besarabii [On the Annexation of Bessarabia]. (1918, April 19). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
56. Visty z Odesy [News from Odesa]. (1918, April 23). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
57. Rumynizatsiia [Romanianization]. (1918, April 23). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
58. V Moldavshchyni [In Moldavia]. (1918, April 21). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
59. Nasyltstva rumyniv [Romanian Violence]. (1918, April 21). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
60. Zapyt pro Besarabiiu v Tsentralnii Radi. Rumunski nasyltstva [Inquiry on Bessarabia in the Central Rada. Romanian Violence]. (1918, May 1). *Dilo*, p. 2 [in Ukrainian].
61. V aneksovaniu Besarabii [In Annexed Bessarabia]. (1918, May 17). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
62. Dolya ukraintsiv v Besarabiiu [The Fate of Ukrainians in Bessarabia]. (1918, May 18). *Nova Rada*, p. 1 [in Ukrainian].
63. Dyplomatychni khytroshchi [Diplomatic Tricks]. (1918, May 19). *Nova Rada*, p. 1 [in Ukrainian].
64. Vidpovid Rumynii na notu Ukrainy [Romania's Response to Ukraine's Note]. (1918, May 17). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
65. Rumuniia pro prylyuchenie Besarabii [Romania on the Annexation of Bessarabia]. (1918, May 24). *Narodna Chasopys*, p. 2 [in Ukrainian].
66. Rozмова z d. Halahanom [Conversation with Mr. Halahan]. (1918, May 10). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
67. Paryzhska presa pro Besarabiiu [Paris Press on Bessarabia]. (1918, April 20). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
68. Nimtsi pro Besarabiiu [Germans on Bessarabia]. (1918, April 18). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
69. Aneksiia Besarabii i oseredni derzhavy [Annexation of Bessarabia and Central Powers]. (1918, April 24). *Dilo*, p. 2 [in Ukrainian].
70. Komu zavdiachue Rumuniia Besarabiia? Oserednim derzhavam [To Whom Does Romania Owe Bessarabia? To the Central Powers]. (1918, May 24). *Dilo*, p. 1 [in Ukrainian].
71. Kholmshchyna i Besarabiia [Kholm Region and Bessarabia]. (1918a, April 16). *Dilo*, p. 1 [in Ukrainian].
72. Kholmshchyna, Besarabiia, Krym, Tavriia [Kholm Region, Bessarabia, Crimea, Tavia]. (1918b, May 25). *Dilo*, p. 1 [in Ukrainian].

73. Besarabiia i Krym [Bessarabia and Crimea]. (1918, May 29). *Dilo*, p. 1–2 [in Ukrainian].
74. Vidpovidnareinskunotu [Reply to the Rhine Note]. (1918, June 18). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
75. Konfiskatsiia ukrainskykh hazet [Confiscation of Ukrainian Newspapers]. (1918, July 14). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
76. Kursy ukrainoznavstva [Courses in Ukrainian Studies]. (1918, July 18). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
77. Ukrainski spysky [Ukrainian Lists]. (1918, September 6). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
78. Paroplavstvo po Dnistru [Steam Navigation on the Dniester]. (1918, July 12). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].
79. Osviachennia kordonu [Blessing the Border]. (1918, August 23). *Nova Rada*, p. 4 [in Ukrainian].
80. Rada dyrektoriv [Directorate Council]. (1918, October 24). *Nova Rada*, p. 3 [in Ukrainian].

Дробишева О. А. Молдовська Демократична Республіка на шпальтах української преси 1917–1918 рр.

Статтю присвячено відображенню подій, пов'язаних із виникненням і розвитком Молдовської Демократичної Республіки (далі – МДР), на шпальтах української преси 1917–1918 рр. Основна увага приділена виданням «Нова Рада», «Робітничка газета», «Діло», «Народна Часопись», які відображали як загальноукраїнську, так і регіональну (галицьку) думку на події в Бессарабії. У статті досліджено, як українська преса реагувала на проблему територіального розмежування з Бессарабією, проголошення її автономії, утворення Сфатул Церій, спроби створення незалежної держави, а також на подальше румунське приєднання краю.

Простежено еволюцію сприйняття українською громадськістю подій у МДР, її бачення необхідності збереження етнокультурної присутності українців у Бессарабії, зафіксовано критичну реакцію на порушення цих принципів. Аналіз показує, що українська преса формувала чітку інформаційну позицію УНР й Української Держави, акцентуючи на правовому аспекті захисту інтересів українського населення та необхідності міжнародного врегулювання територіальних суперечок.

Дослідження висвітлює місце МДР у зовнішньополітичному дискурсі української революційної доби та демонструє, як преса ставала інструментом формування громадської думки, інформаційної боротьби та дипломатичного спротиву. Стаття також окреслює перспективи подальших досліджень у напрямі порівняльного аналізу медіа та міждержавних дискурсів у післяімперському просторі Східної Європи.

Ключові слова: Молдовська Демократична Республіка, українська преса, Бессарабія, українсько-молдовські відносини, Східна Європа.

Drobysheva O. A. The Moldavian Democratic Republic on the Pages of the Ukrainian Press in 1917–1918

The paper explores how the emergence and development of the Moldavian Democratic Republic (MDR) were represented in the Ukrainian press during 1917–1918. The study focuses on the newspapers “Nova Rada”, “Robitnycha Hazeta”, “Dilo” and “Narodna Chasopys”, which reflected both a national Ukrainian and a regional (Galician) perspective on events in Bessarabia. The article analyzes the Ukrainian press’s reaction to the proclamation of Bessarabian autonomy, the establishment of Sfatul Țării, efforts to build an independent state and the subsequent Romanian union of the region.

The evolution of the Ukrainian public’s perception of events in the MDR, its vision of the need to preserve the ethnocultural presence of Ukrainians in Bessarabia, and the critical reaction to the violation of these principles were recorded. The analysis demonstrates how the Ukrainian press articulated a clear informational stance aligned with the policies of the Ukrainian People’s

Republic and the Ukrainian State, emphasizing legal arguments for protecting Ukrainian interests and advocating for the international resolution of territorial disputes.

The study situates the MDR within the foreign policy discourse of the Ukrainian revolutionary era and shows how the press functioned as a tool for shaping public opinion, conducting informational struggle, and supporting diplomatic resistance. It also outlines prospects for further research in comparative media studies and inter-state discourse within the post-imperial context of Eastern Europe.

Key words: Moldavian Democratic Republic, Ukrainian press, Bessarabia, Ukrainian-Moldovan relations, Eastern Europe.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Стаття надійшла до редакції 15.06.2025 р.

Прийнято до друку 29.08.2025 р.

Опубліковано: 06.10.2025 р.